

เอกสารสรุปความรู้เบื้องต้น

เรื่อง

การเกษตรเชิงท่องเที่ยวและ การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

เอกสารเผยแพร่ เลขที่ 645

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี
สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.)

กรกฎาคม 2565

คำนำ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับเจ้าหน้าที่ ส.ป.ก. และผู้สนใจที่จะส่งเสริมหรือพัฒนาต่อยอดกิจกรรมการเกษตรเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเพิ่มขึ้นนอกจากการขายสินค้าเกษตรเพียงอย่างเดียว เป็นการสร้างช่องทางการตลาดในระดับชุมชน และเกษตรกรไม่จำเป็นต้องเพิ่มขนาดของพื้นที่ทำการเกษตรก็สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นได้ ผู้เขียนหวังว่าข้อมูลในเอกสารนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจ และขอขอบคุณทุกแหล่งข้อมูล และผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดทำเอกสารนี้ทุกท่าน โดยเฉพาะคุณภัทรพล เชิดเกียรติชัย ผู้ช่วยสืบค้นข้อมูลส่วนหนึ่งที่ใช้ในการเรียบเรียงและสรุปเป็นเอกสารสรุปความรู้ฉบับนี้

อาทิตยา พองพรหม

ผู้เรียบเรียง

26 กรกฎาคม 2565

สารบัญ

ลำดับ	เรื่อง	หน้า
	คำนำ	2
1	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) และเกษตรเชิงท่องเที่ยว	4
2	ประโยชน์ของการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว	7
3	ประเภทของกิจกรรมการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว	9
4	องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร	10
5	รูปแบบการเกษตรและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับแปลง	12
6	การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับชุมชน	14
7	มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	16
	บรรณานุกรม	17
	ภาคผนวก ตัวอย่างการเกษตรเชิงท่องเที่ยว (กรณีศึกษาจากสื่อออนไลน์)	19

1. การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro-tourism) และเกษตรเชิงท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้ และพักผ่อนหย่อนใจ ณ แปลงเกษตรกรรม หรือชุมชนเกษตรกรรม ซึ่งมีรูปแบบการเกษตรที่มีความโดดเด่น มีกิจกรรมทางการเกษตรที่น่าสนใจเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถร่วมฝึกปฏิบัติ ตลอดจนได้เรียนรู้และเข้าใจถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ชนบทธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน บนพื้นฐานของการร่วมการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมระบบนิเวศในชุมชน

การเกษตรเชิงท่องเที่ยว

เกษตรเชิงท่องเที่ยว คือ การทำการเกษตรของเกษตรกรรายบุคคล หรือ กลุ่ม หรือ ชุมชน หรือ เป็นสถานที่ที่ทางราชการจัดตั้งขึ้นเป็นแปลงสาธิต หรือศูนย์เรียนรู้ทางการเกษตร ที่ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรเน้นความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง มีความโดดเด่น และมีความพร้อมรองรับการเยี่ยมชมของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถสร้างกิจกรรมการเกษตรที่หลากหลาย ให้นักท่องเที่ยวได้ร่วมเรียนรู้และสร้างความเพลิดเพลิน ทั้งการผลิต การแปรรูป การประกอบอาหารจากวัตถุดิบในแปลงเกษตรกรรม การจัดจำหน่ายสินค้าเกษตรและผลิตภัณฑ์เกษตรจากแปลงเกษตรกรรมหรือสมาชิกกลุ่มในชุมชน รวมถึงอาจจะมีการให้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ หรือ ฟาร์มสเตย์ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการบริการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศเกษตรในพื้นที่และสิ่งแวดล้อมในชุมชนโดยรอบ

ตารางที่ 1 ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตรจากแหล่งอ้างอิงต่าง ๆ

แหล่งข้อมูล	ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
กรมการท่องเที่ยว (2557)	การท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นทางด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้ด้านการเกษตรควบคู่กับการพักผ่อนและความบันเทิง นักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับวิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านการเกษตรที่หลากหลาย เพื่อสร้างทักษะ แลกเปลี่ยนความรู้ด้านการเกษตรและได้รับความบันเทิงในรูปแบบต่าง ๆ รวมทั้งสามารถซื้อหาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนกลับภูมิลำเนา
กรมส่งเสริมการเกษตร (2561)	การท่องเที่ยวที่ได้ทั้งความเพลิดเพลินและความรู้ นำกลับไปประยุกต์ใช้หรือประกอบอาชีพได้ และยังก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวชมชุมชนเกษตรกรรมเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของชาวชนบท ศึกษา ค้นคว้าหาประสบการณ์ในเรื่องเกษตรกรรม ซึ่งอาจเป็นทั้งในแบบดั้งเดิม และเกษตรกรรมที่ก้าวหน้าทันสมัย รวมถึงได้เที่ยวชมทัศนียภาพที่สวยงามของชุมชนนั้น ๆ ทั้งนี้เกษตรกรและชุมชนนั้น ๆ จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตนเอง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและชุมชน ทั้งในและนอกภาคเกษตรได้ นอกจากนี้ ยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิต ให้กับเกษตรกรและชุมชนให้เกิดการเรียนรู้และทักษะในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของชุมชนให้มีความยั่งยืนตลอดไป
เพียงฤทัย เสี่ยมศิลป์ และคณะ (2561)	เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นการศึกษาเรียนรู้ทางด้านเกษตรกรรม โดยมีทรัพยากรการเกษตรและวิธีการทำการเกษตรของเกษตรกรเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่ถูกแบ่งรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามลักษณะของการจัดการ หรือกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ และให้ก่อให้เกิดรายได้แก่เกษตรกรควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการเกษตรของแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

แหล่งข้อมูล	ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
พุทธประภา ประชาโชติ (2560)	การท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นด้านการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยเน้นการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และเป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและตัวเกษตรกร การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจะเป็นการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม
จิรนนท์ เข็มขันธุ์ (2561)	รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกับการเกษตร และกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนุกสนาน ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรสามารถให้ความรู้แก่ผู้มาเยี่ยมชม และสร้างรายได้ให้กับชุมชน ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการเกษตร
ราณี อิลิชัยกุล และ รชพร จันทรสว่าง (2558)	รูปแบบการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นกิจกรรมการเกษตร การมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยวในการดำเนินกิจกรรมให้เกิดการเรียนรู้ด้านการเกษตรและวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี เป็นการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดการเรียนรู้ทำให้เกิดประโยชน์ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชนและเกษตรกร รวมทั้งการอนุรักษ์ควบคู่ไปกับการท่องเที่ยวเพื่อไม่ให้เกิดผลกระทบต่อชุมชนและผลกระทบต่อสภาพสิ่งแวดล้อม
ณัฐพงษ์ ฉายแสง ประทีป (2557)	การท่องเที่ยวที่เน้นการเรียนรู้วิถีเกษตรกรรมของชาวชนบท โดยการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว ก่อให้เกิดรายได้ต่อชุมชน และตัวเกษตรกร นักท่องเที่ยวได้รับความเพลิดเพลินในกิจกรรมทางการเกษตร และมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม
องค์การการท่องเที่ยวโลก (UNWTO) ¹	เป็นรูปแบบหนึ่งของการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์ และเลี้ยงสัตว์เพื่อชื่นชมความสวยงามความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้และได้เปิดประสบการณ์ใหม่บนพื้นฐานความรับผิดชอบ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น

¹ อ้างถึงใน ธนานันท์ ธรรมวรรณ (2560)

2. ประโยชน์ของการส่งเสริมเกษตรกรเพื่อการท่องเที่ยว

ด้านเศรษฐกิจ

- ช่วยกระตุ้นการพัฒนาเศรษฐกิจระดับฐานราก เนื่องจากการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่สามารถสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและคนในชุมชนโดยตรงจากการที่นักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในแปลงเกษตรกรรม หรือชุมชน
- ช่วยเพิ่มช่องทางและขยายตลาดให้แก่เกษตรกรให้สามารถจำหน่ายผลผลิต และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ โดยไม่ต้องนำสินค้าออกไปจำหน่ายนอกชุมชน และสามารถเปิดตลาดการขายจากผู้มาท่องเที่ยวแล้วมีการสั่งสินค้าซ้ำ
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตรนำเสนอวิธีการใหม่ของการตลาดผลิตภัณฑ์และบริการ ที่ช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าการเกษตร ได้แก่ การแปรรูปผลผลิตให้มีมูลค่าเพิ่ม กระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำทรัพยากรการเกษตรของท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในรูปแบบของการผลิตสินค้าและของที่ระลึก
- เกษตรกรมีโอกาสรสร้างรายได้มากขึ้น จากหลากหลายช่องทางนอกเหนือจากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น เช่น จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรแปรรูป การเก็บค่าเข้าชม การจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งความหลากหลายของกิจกรรมที่ก่อให้เกิดรายได้จะขึ้นอยู่กับการออกแบบของเจ้าของแปลง หรือชุมชนเกษตรกรรมนั้น นอกจากนี้ เกษตรกรและชุมชนที่ประกอบธุรกิจเกษตรเชิงท่องเที่ยวจะมีรายได้เสริมจากธุรกิจเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ด้วย เช่น ร้านค้า ที่พัก มัคคุเทศก์ การขนส่ง เป็นต้น
- เกษตรกรสามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องเพิ่มที่ดินทำกิน โดยสามารถนำหลักการเกษตรผสมผสานมาปรับใช้ในพื้นที่ทำกินที่มีอยู่จำกัดหรือมีขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพ มีผลผลิตที่หลากหลาย
- เป็นโอกาสในการสร้างธุรกิจใหม่ ๆ จากทรัพยากรที่เกษตรกรมีอยู่แล้ว และเป็นการสร้างกิจการเพื่อครอบครัวและลูกหลานในอนาคต ซึ่งนับได้ว่าเป็นวิธีการหนึ่งในการดึงดูดให้คนหนุ่มสาวเดินทางกลับมาประกอบอาชีพในท้องถิ่น นอกจากนี้ ยังเป็นอีกธุรกิจหนึ่งที่ผู้เกษียณอายุสามารถดำเนินการได้เอง
- ก่อให้เกิดการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค กล่าวคือ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวเข้าไปถึงชนบท จะนำไปสู่การพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นเพื่ออำนวยความสะดวก เช่น ถนน ไฟฟ้า น้ำประปา เครือข่ายอินเทอร์เน็ต รวมทั้งที่พัก ร้านอาหาร ร้านค้า และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผู้ลงทุนในหลายรูปแบบ

ด้านสังคมและวัฒนธรรม

- เป็นโอกาสที่เกษตรกรจะได้พัฒนาขีดความสามารถของตนเอง จากกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสืบค้นข้อมูลเรื่องราวของชุมชนและกิจกรรมการเกษตร ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างสรรค์ต่อยอด การพัฒนาในเรื่องต่าง ๆ รวมถึงการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ
- เกษตรกรจะเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ และมีขวัญกำลังใจในการพัฒนาอาชีพและจงใจให้คนรุ่นใหม่กลับสู่ภาคเกษตร
- ช่วยลดการละทิ้งถิ่นฐาน และเป็นการอนุรักษ์อาชีพเกษตรกรรม เนื่องจาก เกษตรกรเกิดความภาคภูมิใจในอาชีพ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของตน ลดปัญหาการขายที่ดิน
- สังคมเกิดความตระหนัก ยกย่องอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพที่มีความสำคัญในสังคม ช่วยสร้างให้สังคมมีจิตสำนึก เกิดความตระหนัก ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมมากขึ้น
- ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและเกิดเครือข่ายความร่วมมือทั้งภายในชุมชน นอกชุมชน ตลอดจนภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชนที่ให้ความสำคัญกับวิถีเกษตรกรรม วิถีชุมชน การวางแผนทรัพยากรธรรมชาติและระบบนิเวศในท้องถิ่นเพื่อให้มีความยั่งยืน
- เกิดแหล่งเรียนรู้สำหรับทุกคนที่สนใจเรื่องการเพาะปลูก การเกษตร ทั้งตัวเกษตรกรเอง นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ที่ต้องการศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมด้านการเกษตร วิถีชุมชนเกษตร
- เป็นแหล่งเรียนรู้เรื่องราววิถีทางทำเกษตรกรรมโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และสมัยใหม่ เป็นแหล่งเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การปลูกข้าว เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนา เป็นต้น
- ก่อให้เกิดการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมทางการเกษตรและสิ่งแวดล้อมในชนบท ก่อให้เกิดความภาคภูมิใจความสำนึกและตระหนักในคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ตลอดจนการรักษาเอกลักษณ์ของชุมชน ก่อให้เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและรักผืนแผ่นดินที่อยู่อาศัยของตน
- ช่วยขจัดปัญหาความแตกต่างระหว่างเมืองกับชนบท และปัญหาการเคลื่อนย้ายเข้าไปหางานทำในเมืองของประชาชนในชนบท

ด้านสิ่งแวดล้อม

- เป็นหนึ่งในวิธีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และพื้นที่สีเขียว โดยการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร สามารถช่วยลดปัญหาสิ่งแวดล้อมจากโรงงานอุตสาหกรรมที่จะเข้ามาในท้องถิ่นด้วย

3.ประเภทของกิจกรรมการเกษตรเพื่อการท่องเที่ยว

ประเภทของการเกษตรสำหรับเป็นแหล่งท่องเที่ยว² แบ่งออกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะการประกอบการ ได้ดังนี้

(1) **ประเภทรายบุคคลหรือรายกิจกรรม** เป็นพื้นที่การเกษตรของเกษตรกรรายใดรายหนึ่งโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่จะเป็นสวนเกษตรที่ประสบความสำเร็จในการเพาะปลูกหรือสัตว์เลี้ยงเฉพาะอย่าง เช่น สวนเงาะ สวนทุเรียน สวนมะม่วง สวนลิ้นจี่ สวนเกษตรผสมผสาน สวนไม้ดอกต่าง ๆ สวนผักอินทรีย์ ฟาร์มโคนม เป็นต้น

(2) **ประเภทชุมชนหรือหมู่บ้านท่องเที่ยวการเกษตร** เป็นการดำเนินการร่วมกันของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรในหมู่บ้าน มีทั้งประเภทที่พักค้างแรมในหมู่บ้าน และประเภทระยะสั้นไม่เกิน 1 วัน ในแต่ละจุดจะมีจุดเด่นโดยเฉพาะ เช่น หมู่บ้านทำนา หมู่บ้านไม้ผล หมู่บ้านไม้ดอก หมู่บ้านพืชผัก หมู่บ้านปลูกหม่อนทอผ้าไหม และหมู่บ้านเลี้ยงผึ้ง เป็นต้น

(3) **ประเภทเทศกาลหรือปรากฏการณ์** เป็นลักษณะของจุดท่องเที่ยวเกษตรที่มีการจัดงานเทศกาลหรืองานมหกรรมทางด้านการเกษตรที่น่าสนใจ เช่น งานวันทุเรียนโลก งานวันเงาะโรงเรียน งานระกำหวาน เทศกาลหม่อนไหม หรือเป็นปรากฏการณ์ที่น่าสนใจในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ หากพิจารณาจากสภาพของแหล่งท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยว สามารถอธิบายการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ 4 ลักษณะ ดังนี้³

(1) **แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบหรือเสริม** พัฒนาขึ้นในแหล่งท่องเที่ยวหลัก นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาเพื่อท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลัก โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นแหล่งท่องเที่ยวประกอบ ดังนั้น แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในลักษณะนี้ จึงไม่จำเป็นต้องมีขนาดใหญ่หรือมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวสูง

(2) **แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่เกษตรและที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก** ซึ่งจะถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยสมบูรณ์ มีการผลิต มีผลผลิตทางการเกษตร และกระบวนการด้านการจำหน่ายสินค้าเต็มรูปแบบ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง มีความโดดเด่นเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว

(3) **แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ตั้งอยู่ในโครงข่ายการท่องเที่ยว** โดยตั้งอยู่ตามบริเวณต่าง ๆ มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นโครงข่ายการท่องเที่ยว ร่วมกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ

(4) **แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะ** เป็นเขตพื้นที่ทางการเกษตรที่มีลักษณะเด่นเฉพาะและสามารถดึงดูดให้คนมาท่องเที่ยว ซึ่งจัดเป็นสินค้าหรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรเฉพาะกลุ่ม

² ปรับปรุงจาก ข้อมูลกรมส่งเสริมการเกษตร (2545) อ้างถึงใน พุทธประภา ประชาโชติ (2560)

³ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (2543) อ้างถึงใน พุทธประภา ประชาโชติ (2560)

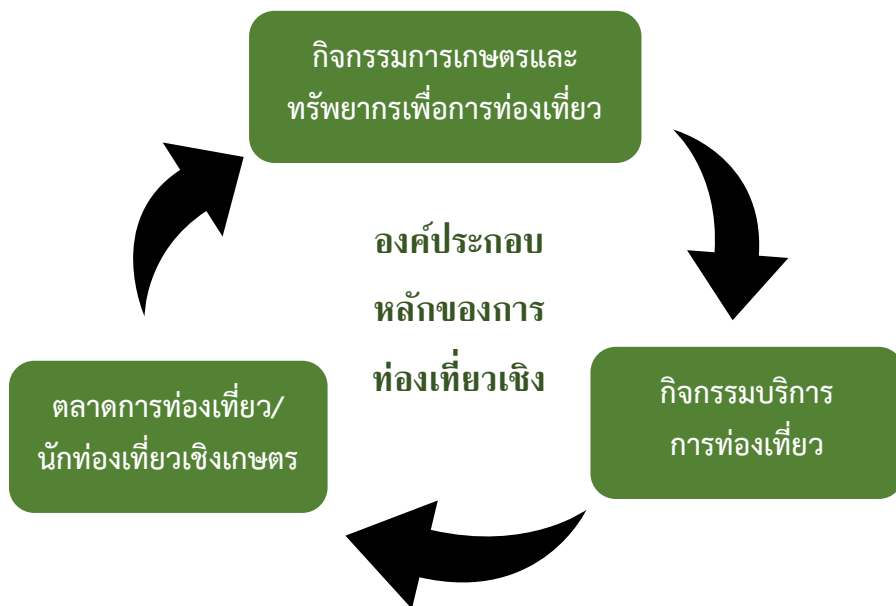
4. องค์ประกอบหลักของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

องค์ประกอบหลักของการจัดการเกษตรเชิงท่องเที่ยว สรุปได้ 3 ส่วน คือ

(1) **กิจกรรมการเกษตร และทรัพยากรแวดล้อม:** สามารถดึงดูดและเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยมีกิจกรรมและแหล่งเรียนรู้ เยี่ยมชม ฝึกปฏิบัติ เพื่อสนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยว ให้ได้รับความรู้และความเพลิดเพลิน ที่โดดเด่น หลากหลาย

(2) **ตลาดการท่องเที่ยว:** การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นตลาดการท่องเที่ยวแบบเฉพาะ (Niche Market) ทำให้การจัดการด้านการตลาดมีลักษณะที่เจาะจงเฉพาะกลุ่ม คือ กลุ่ม**นักท่องเที่ยว**ที่มีความสนใจกิจกรรมทางการเกษตร ต้องการที่จะเรียนรู้ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างแท้จริง จากตลาด

(3) **บริการการท่องเที่ยว:** บริการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ที่พัก ร้านอาหาร การบริการนำเที่ยว จะต้องเกี่ยวกับการเกษตรชนบท ตัวอย่างบริการที่ชัดเจน คือ ที่พักตามบ้าน (Homestay) และที่พักตามสวนเกษตรต่าง ๆ (Farm Stay)

โฮมสเตย์ (Home Stay)

“โฮมสเตย์” หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้าน ชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทน และจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตามบทนิยามคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

ที่มา: ประกาศกรมการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554

ที่มา: บ้านไร่โออาร์ (baan rai i arun) <https://www.baanlaesuan.com/114089/houses/7-farmstay/2>

ฟาร์มสเตย์ (Farm Stay)

ฟาร์มสเตย์ คือ การท่องเที่ยวเชิงเกษตรรูปแบบหนึ่งให้ผู้ให้บริการประกอบอาชีพหลักคือการทำเกษตรรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง ซึ่งผู้ให้บริการหรือเจ้าของแปลงเกษตรจะเป็นผู้จัดที่พัก โดยการปรับปรุงบ้านพักของตัวเอง หรือสร้างบ้านพักขึ้นใหม่ หรือ จัดสถานที่ที่เหมาะสมรูปแบบอื่น ๆ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ในลักษณะการพักชั่วคราวหรือระยะสั้นโดยมีการเก็บค่าบริการ รวมถึงการบริการอาหารที่เน้นผลผลิตจากแปลงเกษตร และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการทำเกษตรกรรม และกิจกรรมต่าง ๆ ภายในแปลงเกษตรกรรม ให้นักท่องเที่ยวเกิดความเพลิดเพลินและเกิดความรู้ไปพร้อมกัน

ที่มา: ปรับปรุงเพิ่มเติม จาก ราณี อธิชัยกุล และรชพร จันทร์สว่าง (2558) และ ลิขิต กนกศิริบุญการ (2559)

ข้อดีของฟาร์มสเตย์⁴

- สร้างผลกระทบน้อย และสามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักท่องเที่ยวและเกษตรกรได้โดยตรง
- มีความหลากหลายของแหล่งรายได้ ลดความเสี่ยงจากการพึ่งพิงรายได้จากสินค้าเกษตรที่ราคาตลาดมีความผันผวน
- ช่วยให้เกิดการใช้ประโยชน์จากสิ่งปลูกสร้าง พื้นที่และแรงงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ สร้างความมั่นคงด้านรายได้มากขึ้น
- เป็นการอนุรักษ์พื้นที่ทางการเกษตรและมรดกทางวัฒนธรรม ไว้จากการย้ายถิ่นฐานของคนในชุมชน และกระตุ้นให้เกษตรกรใช้ประโยชน์พื้นที่ทางการเกษตร มากกว่าขายที่ดินให้กับนักลงทุน
- เป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เกษตรกรดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมโดยรอบในพื้นที่เกษตรกรรมของตนเอง เพื่อเพิ่มผลผลิต รวมถึงการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมให้สวยงามเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว
- สร้างความสัมพันธ์ระหว่างเมืองและชนบท โดยฟาร์มสเตย์เป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างชาวเมืองหรือนักท่องเที่ยวและเกษตรกรในท้องถิ่น เช่น การผลิตอาหาร การทำเกษตร การดูแลรักษาพื้นที่ ทางการเกษตร และมรดกต่าง ๆ ที่อยู่ในวิถีของชาวชนบท

⁴ ปรับจาก Momsen and Donaldson (2001) อ้างถึงในลิขิต กนกศิริบุญการ (2559)

นอกจาก 3 องค์ประกอบหลักข้างต้นแล้วยังมีปัจจัยเกี่ยวข้องอีกหลายประการที่ควรคำนึงถึงในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น โครงข่ายการท่องเที่ยวในพื้นที่ใกล้เคียง โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพต่าง ๆ (ซึ่งจะมีผลต่อการเข้าถึงและความสะดวกสบาย) ระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม ข้อกฎหมายที่มีผลบังคับในแต่ละพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียง (เช่น พื้นที่อนุรักษ์ของกรมอุทยาน สัตว์ป่าและพันธุ์พืช กรมป่าไม้ และพื้นที่เขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม เป็นต้น) สภาพสังคม วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจและการลงทุน และองค์ความร่วมมือทั้งภาครัฐและเอกชน และความพร้อมของเกษตรกรและชุมชน เป็นต้น

ธ. รูปแบบการเกษตรและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับแปลง

รูปแบบการเกษตรสำหรับการท่องเที่ยว

การเกษตรสำหรับการท่องเที่ยวไม่มีรูปแบบที่ตายตัว โดยกิจกรรมการเกษตรทุกกิจกรรมหากมีการจัดการที่ดีประสบความสำเร็จ มีเรื่องราวและกิจกรรมที่โดดเด่นเป็นที่สนใจ หรือจุดดึงดูดนักท่องเที่ยว ก็สามารถยกระดับเป็นเกษตรเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้ทุกประเภท เช่น การทำนา การทำสวนไม้ตัดดอก การทำสวนดอกไม้ การทำสวนผลไม้ทุกประเภท ทำสวนผสมผสาน ทัศนียภาพใหม่ โคกหนองนาโมเดล ระบบวนเกษตร การทำเกษตรแผนใหม่ เกษตรในโรงเรือน การทำสวนผัก สวนสมุนไพร การเลี้ยงสัตว์และแมลง เช่น ไก่ไข่ อารมณ์ดี การทำฟาร์มผึ้ง การทำฟาร์มปลา การเลี้ยงหอยแมลงภู เป็นต้น ตลอดจน การจัดงานเทศกาล ผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ การจัดงานเพื่อส่งเสริมการขายผลผลิตทางการเกษตร เช่น มหกรรมไม้ดอกไม้ประดับ เทศกาลกาเหว่าภูเขา เป็นต้น อย่างไรก็ตาม รูปแบบการเกษตรดังกล่าวจะต้องเน้นเรื่องของความปลอดภัย เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องสัมผัสโดยตรงกับสภาพแวดล้อมในแปลงเกษตรกรรม ผลผลิต และผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ

รูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร⁵

ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแต่ละแห่งจะมีกิจกรรมที่จะให้บริการนักท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรมแล้วแต่สภาพจุดท่องเที่ยว นั้น โดยอาจแบ่งออกเป็น รูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

แบบที่ 1 ให้นักท่องเที่ยวร่วมกิจกรรมระยะสั้นเพื่อความบันเทิง เช่น ทำกิจกรรมพื้นบ้านระยะสั้นร่วมกับชาวบ้าน เช่น ซักควาย ซักผ้า นั่งเกวียนชมสวน บ่อตกปลา เป็นต้น

แบบที่ 2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีที่พัก ซึ่งจะมีการจัดที่พักและสิ่งอำนวยความสะดวก ไว้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ที่พักพร้อมอาหารเช้า ค่ายพักแรม ปิคนิค การจัดงานวันเกิด จัดงานแต่งงาน เป็นต้น

⁵สรุปข้อมูลจาก ณฐมน สังวาลย์ และคณะ (ม.ป.ป.) และณัฏฐพงษ์ ฉายแสงประทีป (2557)

แบบที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเข้ารับการอบรมให้ความรู้เกษตรแผนใหม่และความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน การทำการเกษตรแผนใหม่ เช่น การปลูกและการดูแลรักษา การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร อาจมีการให้ใบประกาศนียบัตรด้วย การเรียนรู้ภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น การศึกษาแมลงที่มีประโยชน์ พืชผักพื้นเมืองที่กินได้ การทำน้ำตาลมะพร้าวและน้ำตาลโตนด ฯลฯ รวมถึง การเป็นแหล่งทัศนศึกษาของนักเรียน และกลุ่มเกษตรกรที่ต้องการศึกษาหาความรู้ด้านการเกษตร

แบบที่ 4 จัดจำหน่ายสินค้าให้นักท่องเที่ยวที่เข้าชมสวนเกษตร โดยให้เก็บผลผลิตในสวนหรือซื้อผลผลิตโดยเลือกเก็บได้ เช่น เก็บผลไม้ การเก็บผักอินทรีย์ เก็บไข่ไก่อารมณ์ดี เป็นต้น รวมถึงการจำหน่ายผลิตภัณฑ์เกษตร สินค้าหัตถกรรมพื้นบ้านของเกษตรกร ของใช้และของที่ระลึกต่าง ๆ ผลไม้สด ดอกไม้สด เมล็ดพันธุ์พืชที่น่าสนใจให้นักท่องเที่ยวซื้อไปปลูก

แบบที่ 5 การให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวเพื่อหาข้อมูลในการทำธุรกิจเกี่ยวกับการเกษตร เพราะเป็นธุรกิจที่ให้ผลตอบแทนเร็ว การท่องเที่ยวในลักษณะนี้ นอกจากจะช่วยเอื้อประโยชน์ให้แก่เกษตรกรแล้วยังเป็นหนทางที่ช่วยภาคเอกชนที่รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันอีกด้วย

การจัดการแปลงเกษตรกรรมรองรับการท่องเที่ยว

เกษตรกรเจ้าของแปลงควรมีการเตรียมความพร้อมในส่วนของการแปลงเกษตร ในการเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยสรุปดังนี้⁶

- เตรียมสถานที่ กิจกรรม และเส้นทางที่จะให้นักท่องเที่ยวได้ชม ควรเป็นเส้นทางที่ให้นักท่องเที่ยวได้เห็นทัศนียภาพหรือกิจกรรมในแปลงอย่างทั่วถึง
- ทางเข้า ทางออก ของพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงเกษตร ควรเป็นทางเดียวกันเพื่อให้สะดวกในการจัดการและบริการนักท่องเที่ยว
- ฐานการเรียนรู้ในแต่ละฐานควรจัดให้สามารถเดินเชื่อมถึงกันโดยการเดินเท้าเพื่อลดปัญหาด้านการบริหารจัดการ การขนส่งภายในพื้นที่การท่องเที่ยว
- จัดมุมสาธิตกิจกรรมต่าง ๆ ที่น่าสนใจ โดยผู้สาธิตสามารถอธิบายประกอบการสาธิตได้ชัดเจน น่าสนใจ นักท่องเที่ยวสามารถร่วมฝึกปฏิบัติได้
- มีผู้นำชมสวนที่ทราบข้อมูลของแปลงและสามารถอธิบายได้ดี
- ควรมีการจัดการพื้นที่ไว้เป็นพื้นที่มีร่มเงา เช่น อุโมงค์ต้นไม้ ชุมนมัลเบอร์รี่ และควรจัดมุมพักผ่อน มุมบริการอาหารและเครื่องดื่มจำหน่าย ซึ่งในส่วนนี้สามารถจัดมุมจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์แปรรูป สินค้าชุมชน ของที่ระลึกต่าง ๆ ได้ด้วย โดยกิจกรรมดังกล่าวเจ้าของแปลงอาจจะให้เพื่อนบ้านหรือสมาชิกกลุ่มมาร่วมให้บริการในส่วนต่าง ๆ เพื่อเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น
- จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ทิ้งขยะ โดยควรมีการแยกขยะเปียก และแห้ง
- มีบริการห้องสุขาที่สะอาด อาจมีกล่องรับเงินตอบแทนการบริการ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลได้รับผลประโยชน์

⁶ สรุปข้อมูลจาก กรมส่งเสริมการเกษตร (2561) และณฐมน สัจฉาผลและคณะ (ม.ป.ป.)

- จัดเตรียมสถานที่จอดรถของนักท่องเที่ยว มีการบริการดูแลรถเพื่อความปลอดภัย หากอยู่ห่างจากแปลงควรมีรถเล็กบริการรับส่ง

๘. การจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรระดับชุมชน

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ต้องมีการจัดการอย่างมีระบบ มีการบริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวได้ชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จ พร้อมกับได้ความรู้ ความประทับใจและความพึงพอใจ อยากไปเที่ยวซ้ำ ดังนั้น การอำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญที่เจ้าของแปลงหรือชุมชนต้องเตรียมความพร้อม โดยควรมีการเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ โดยสรุปดังนี้⁷

1) ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวในพื้นที่ (Visitor Center)

ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว หรือจุดบริการนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว โดยมีเจ้าหน้าที่คอยอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว ข้อมูลที่ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวควรจัดเตรียมไว้มีดังนี้

- (1) แผนผังแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน โดยจัดทำเป็นแผ่นโปสเตอร์ขนาดใหญ่ติดไว้ที่ศูนย์ฯ และแผ่นพับเพื่อแจกนักท่องเที่ยว
- (2) รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่นักท่องเที่ยวสามารถร่วมได้ระหว่างที่พักอยู่ในชุมชน
- (3) กิจกรรมทางการเกษตรที่สำคัญในชุมชน เช่น การปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ ประมง ป่าไม้ พร้อมทั้งรายละเอียดขั้นตอนการทำการเกษตรที่น่าสนใจ เช่น การปลูกข้าว การรีดนมจากโคนม เป็นต้น
- (4) รายละเอียดของที่พัก ร้านค้า ร้านอาหารและร้านเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกของท้องถิ่น และร้านจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร
- (6) รูปแบบและวิธีการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในชุมชน
- (7) ประโยชน์ต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการเที่ยวชม

2) การบริหารจัดการนักท่องเที่ยว

แนวทางในการจัดการนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม (Visitor Management) มีดังนี้

- (1) การควบคุมจำนวนนักท่องเที่ยว สามารถดำเนินการได้ใน 2 ลักษณะ คือ
 - (1.1) การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละวันให้สอดคล้องกับความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของพื้นที่ (Carrying Capacity) หรือแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร
 - (1.2) การกระจายนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวตลอดทั้งปีแทนที่จะมาในช่วงฤดูการท่องเที่ยว โดยการกำหนดงานเทศกาลหรือกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่กระจายตลอดทั้งปี

⁷ ที่มา : สรุปและปรับปรุงเพิ่มเติม ข้อมูลจาก ราณี อิลิชัยกุลและรชพร จันทร์สว่าง (2558)

(2) การปรับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยการกำหนดกฎระเบียบในการเที่ยวชม เพื่อลดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวให้น้อยที่สุด หรือการให้ข้อมูลว่าพฤติกรรมหรือกิจกรรมใดที่พึงกระทำหรือห้ามกระทำในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น ห้ามเก็บดอกไม้ ห้ามให้อาหารสัตว์ เป็นต้น

(3) การให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ด้วยการจัดนิทรรศการแบบถาวรหรือชั่วคราว การสื่อความหมายในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ป้ายให้ความรู้เกี่ยวกับพันธุ์ไม้/สัตว์ป่าหายาก การจัดเจ้าหน้าที่หรือมัคคุเทศก์ท้องถิ่นในการนำชมป่าชายเลน เป็นต้น

3) ที่พักแรม

สำหรับการจัดบริการที่พักแรมให้นักท่องเที่ยวสำหรับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอาจจัดในรูปแบบของโฮมสเตย์หรือฟาร์มสเตย์ ซึ่งเป็นการจัดการโดยเกษตรกรหรือคนในท้องถิ่นโดยตรง นักท่องเที่ยวจะได้สัมผัสวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น และเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง

4) พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

บุคลากรทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นล้วนมีส่วนสำคัญต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยิ่ง จึงควรมีการจัดอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนี้

(1) บุคลากรในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร คือ เกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมดำเนินธุรกิจ บุคลากรภายในศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และมัคคุเทศก์ท้องถิ่นหรือผู้นำชม โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาเพื่อให้สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้องและเกิดความประทับใจ

(2) บุคลากรในภาครัฐกิจท่องเที่ยว หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องควรจัดฝึกอบรมบุคลากรในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

(3) บุคลากรในองค์กรท้องถิ่น เป็นกลุ่มบุคคลที่มีหน้าที่ในการวางแผนและจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน ดังนั้น องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องให้ความรู้ความเข้าใจการจัดการการท่องเที่ยวที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

(4) บุคลากรในภาครัฐ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ขององค์กรส่งเสริมการท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นต้น

5) การบริการด้านอื่น ๆ

ชุมชนควรจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้เพื่อดูแลและบริการนักท่องเที่ยว เช่น

- ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม ที่ต้องคำนึงถึงความสะดวกเป็นหลัก
- สถานที่จอดรถที่จำเป็นต้องให้มีพื้นที่จอดอย่างเพียงพอในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว
- สถานที่หรือจุดชมทิวทัศน์
- สถานที่จำหน่ายสินค้าการเกษตรและสินค้าพื้นเมืองของชุมชนที่อยู่ในจุดทางผ่านของการเดินทางตามเส้นทางของการท่องเที่ยว
- ห้องสุขาสาธารณะ ที่สะอาด ปลอดภัย เพียงพอต่อปริมาณนักท่องเที่ยว
- โรงพยาบาล สถานพยาบาล เตรียมรับสถานการณ์ฉุกเฉิน
- ป้ายแนะนำสถานที่ และป้ายบอกทาง

- การจัดการบริการนักท่องเที่ยวกลุ่มคนพิการและกลุ่มผู้สูงอายุ โดยการจัดสถานที่และอุปกรณ์ พื้นฐานให้นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้เดินทางเข้าถึงได้อย่างความสะดวก

7. มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรควรคำนึงถึงศักยภาพ 4 ด้าน คือ (1) การบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (2) การรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (3) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และ(4) การดึงดูดใจของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ตามเกณฑ์การประเมินมาตรฐานคุณภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่กรมส่งเสริมการท่องเที่ยว (2557) กำหนดไว้ ดังสรุปในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เกณฑ์มาตรฐานของการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ของกรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบ	สรุปตัวชี้วัดการประเมิน
องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1) โครงสร้างการบริหารจัดการองค์กรและแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 2) การกำหนดแผนการบริหารจัดการพื้นที่ 3) การจัดการด้านความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว 4) การจัดการของเสียในแหล่งท่องเที่ยว 5) การยอมรับและความร่วมมือกับชุมชนโดยรอบ 6) การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว 7) การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 8) การบำรุงรักษาระบบสาธารณูปโภคและทรัพยากรการท่องเที่ยว 9) การส่งเสริมการขาย เพิ่มมูลค่า และพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร 10) การโฆษณาและประชาสัมพันธ์ของแหล่งท่องเที่ยว
องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพการรองรับของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1) เส้นทางเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เดินทางสะดวกและปลอดภัย 2) ความพร้อมของระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน 3) ความพร้อมด้านที่พักสำหรับบริการนักท่องเที่ยว 4) ความพร้อมด้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว 5) การกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับขนาดพื้นที่ การกระจายหรือส่งต่อนักท่องเที่ยว 6) การเตรียมความพร้อมของบุคลากรในการรองรับนักท่องเที่ยว 7) การกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยว
องค์ประกอบที่ 3 ศักยภาพการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	1) การต้อนรับและสร้างความคุ้นเคยสำหรับนักท่องเที่ยว 2) มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำชมสำหรับนักท่องเที่ยว 3) ร้านขายของใช้ประจำวัน ของฝากและของที่ระลึก 4) ความหลากหลายของกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว 5) การให้บริการด้าน ความรู้และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว 6) การให้บริการด้านยานพาหนะเยี่ยมชมสำหรับนักท่องเที่ยว 7) การให้บริการ ติดต่อสื่อสารสำหรับนักท่องเที่ยว 8) การให้บริการฝึกอบรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้

ธนานนท์ ธรรมวรรณ. (2560). การศึกษาความเป็นไปได้โครงการฟาร์มสเตย์ บ้านแพ้ว สมุทรสาคร.การ
ค้นคว้าอิสระ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์) คณะพาณิชยศาสตร์และการ
บัญชี ปีการศึกษา 2560. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565 จาก

http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2017/TU_2017_5702034330_3059_6509.pdf

นิสารัตน์ จุลวงศ์ . (2553). การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน วิสาหกิจชุมชนท่องเที่ยวเชิงเกษตรล่องเรือชมสวน
เลียบคลองมหาสวัสดิ์ อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565 จาก

http://www.thapra.lib.su.ac.th/thesis/showthesis_th.asp?id=0000005192

เพียงฤทัย เสี่ยงศิลป์และคณะ.(2561). การศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของพื้นที่
ตำบลวังยาง อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี. สืบค้นเมื่อ 9 มีนาคม 2565 จาก

<http://www.rdi.rmutsb.ac.th/2011/download/n60/6.pdf>

พุทธประภา ประชาโชติ. (2560). การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อการท่องเที่ยวเชิง
เกษตรอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา: เขตพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์
ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปการออกแบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. สืบค้นเมื่อ 10
มีนาคม 2565 <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/1359/1/59156320.pdf>

ราณี อีสัยกุล และรชพร จันทรสว่าง.(2558). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการย่อยที่ 1 การพัฒนาการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรไทยเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอาเซียน (Development of Agrotourism of
Thailand for ASEAN Tourists) ภายใต้แผนงานวิจัย เรื่อง นโยบายการพัฒนาศักยภาพการ
ท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวอาเซียน . สนับสนุนโดยสำนักงานคณะกรรมการวิจัย
แห่งชาติ (วช.).สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.). สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565 จาก

http://elibrary.trf.or.th/project_content.asp?PJID=RDG5650037

ลิขิต กนกหิรัญญากร. (2559). แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ที่เหมาะสมกับประเทศไทย.
วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการการท่องเที่ยวแบบบูรณาการ).คณะกรรมการ
จัดการการท่องเที่ยว ปี 2559. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2565 จาก
<http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2559/b197582.pdf>

ภาคผนวก

ตัวอย่างการเกษตรเชิงท่องเที่ยว

(กรณีศึกษาจากสื่อออนไลน์)

1. ชินวงศ์ฟาร์ม จังหวัดนครศรีธรรมราช⁸

"ชินวงศ์ฟาร์ม" ของคุณวาริน ชินวงศ์ นักธุรกิจด้านไอที ที่ผันตัวสู่เจ้าของสวนส้มโอชื่อดังแห่งเมืองปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช บุกเบิกพื้นที่ 35 ไร่ ปลุกส้มโอพันธุ์พื้นถิ่นสร้างอาชีพ สร้างรายได้ จนปัจจุบันขยายพื้นที่ ประมาณ 100 ไร่

"ชินวงศ์ฟาร์ม" จัดการดูแลสวนจะยึดหลัก 2 ทฤษฎี

1) ทฤษฎี 10,000 ชั่วโมง คือการใช้เวลาอยู่กับสวนไม่ต่ำกว่า วันละ 6 ชั่วโมง เพื่อศึกษาให้เข้าใจธรรมชาติของส้มโอให้ทะลุปรุโปร่ง

2) ทฤษฎีแม่นยำในการผลิต เน้นการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาใช้ภายในสวน มีการวัดค่าวัดค่า pH ของดิน เพื่อกำหนดการใส่ปุ๋ยที่เหมาะสม ระบบน้ำมีการติดตั้งระบบสปริงเกลอร์แบบตั้งเวลา ให้น้ำตามความเหมาะสมที่พืชต้องการ มีเทคนิคการเร่งน้ำและปุ๋ยที่จะทำให้ส้มโอเปลือกบาง มีเนื้อเต็มลูก⁹

ชินวงศ์ฟาร์ม

ขายส้มโอทับทิมสยาม รวมถึงบริการขายกิ่งพันธุ์แท้ให้กับลูกค้าที่ต้องการนำกิ่งพันธุ์ไปปลูก บริการส่งทั่วประเทศ นอกจากนี้ ยังมีมังคุด มะละกอ และฟาร์มปลูกผักปลอดสารพิษโดยเน้นปลูกผักเมืองหนาวที่ใช้สาลัดเท่านั้น แนวคิดการก่อตั้งเริ่มจากความต้องการให้ คนใกล้ชิดหันมาบริโภคผักอินทรีย์ที่สะอาด และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

⁸ ธาวิตา ศิริสัมพันธ์ (2564) ชัตตานัน ไอที เช็กอินเป็นเกษตรกร ปลุกส้มโอทับทิมสยาม ส่งออก ที่นครศรีธรรมราช สร้างรายได้หลักล้านต่อปี. [ออนไลน์]

https://www.technologychaoban.com/agricultural-technology/article_178175 [25 มีนาคม 2565] ,

<https://th-th.facebook.com/NamChinnawong/> และ <https://chinnawongfarm.com/blog/> [25 มีนาคม 2565] ,

2. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอกุฉินารายณ์¹⁰

ศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
กุฉินารายณ์ เน้นการทำเกษตรอินทรีย์ปลอด
สารเคมี กิจกรรมที่น่าสนใจ อาทิ ฐานเรียนรู้
การผลิตสารชีวภัณฑ์ (ไตรโคเดอร์มา, บิวเวอร์
เรีย, BT, จุลินทรีย์ป่า) ฐานการเลี้ยงไก่ซี ฐาน
การเลี้ยง ไก่ไข่ ฐานการเพาะเห็ด ฐานการ
เลี้ยงปลาน้ำจืด ฐานการทำปุ๋ยหมักไม่กลับกอง

แปลงหน่อไม้ฝรั่งอินทรีย์ และฐานการกลั่นสมุนไพร โดย
หน่อไม้ฝรั่งอินทรีย์ จากแหล่งเพาะปลูกอำเภอกุฉินารายณ์
ได้รับการยอมรับถึงคุณภาพ ความปลอดภัย เป็นสินค้า
เกษตรส่งออกที่สำคัญของจังหวัดขอนแก่นด้วย

ความโดดเด่นด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของ
ศูนย์นี้ คือ มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวจากทำเลที่ตั้งศูนย์
อยู่ติดกับแหล่งธรรมชาติที่สวยงามของพื้นที่อำเภอกุฉินารายณ์
มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจในพื้นที่ใกล้เคียงหลายแห่ง ทั้ง
ถ้ำค้างคาว ถ้ำผาน้ำทิพย์ น้ำตกตาดใหญ่ โดยเฉพาะ
ถ้ำผาน้ำทิพย์ ตั้งอยู่ภายในเขตอุทยานกุฉินารายณ์ ภายในถ้ำ
มีบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ผุดขึ้นภายในถ้ำ

นอกจากกิจกรรมเรียนรู้และท่องเที่ยวแล้ว ที่ศูนย์
จะจัดเตรียมอาหารพื้นบ้านรสชาติท้องถิ่น วัดถุดิบ

ในท้องถิ่น ให้ผู้มาเยือนได้ลิ้มรสชาติ โดยมีเมนูหลักคือ หลามไก่บ้าน ข้าวปลา หน่อไม้ฝรั่ง แกงหน่อไม้ ส้มตำ
แกงตัวต่อใส่หน่อไม้ส้ม ของหวานคือต้มถั่วแดงกะทิสด โดยใช้วัสดุจากธรรมชาติ

¹⁰ เนชั่นออนไลน์. (2561). "กุฉินารายณ์" 1 ใน 50 แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรต้องชม. [ออนไลน์]. <https://www.nationtv.tv/lifestyle/378654197> [25 มีนาคม 2565] และ ผู้จัดการออนไลน์ (2561) พาตะลุย "ศูนย์เรียนรู้เกษตรกุฉินารายณ์" แหล่งเที่ยววิถีเกษตรต้องชมแห่งเดียวขอนแก่น. เผยแพร่: 8 ก.ย. 2561 <https://mgronline.com/local/detail/9610000090094> [25 มีนาคม 2565]

3. วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงปลากระชังบ้านพรุจูด (บ่อหินฟาร์มสเตย์) อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง¹¹

โฮมสเตย์ ที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงปลากระชัง พัฒนาพื้นที่เมื่อ พ.ศ. 2547 หลังจากประสบภัยพิบัติสึนามิ เป็นบรรยากาศของ โฮมสเตย์เหนืออ่าวสิเกาที่ไม่เหมือนใคร และสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวแห่งวิถีชาวประมงพื้นบ้าน สัมผัสและเข้าใจในระบบนิเวศชายฝั่ง จากที่ลุ่มต่ำปากคลองสิเกา สู่ป่าชายเลน และเว้าอ่าวสิมรกตในทะเลเปิด ทุกเรื่องราวความน่าสนใจของชุมชนแห่งนี้ล้วนเชื่อมโยงถึงกันได้ด้วยอาหารทะเลสด ประจักษ์ตาท้องถิ่นแท้ ๆ

กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนบ่อหินฟาร์มสเตย์ อำเภอสีเกา จังหวัดตรัง ได้แก่¹² (1) ชมการเลี้ยงปลาในกระชังหน้าที่พัก กิจกรรมเรียนรู้การอนุบาลปูม้า การปลูกต้นโกงกาง การปลูกหญ้าทะเล ซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นจะมีให้ทำในแค่บางฤดูกาลเท่านั้น (2) ลงสีผ้าบาติกลายพะยูน หนึ่งในกระบอกเสียงเรื่องราวของสัตว์น้ำใกล้สูญพันธุ์ (3) ชมกระบวนการสร้างสรรค์งานจักสานเตยปาหนันบ้านดุนุ่น (4) ชมวิธีการทำปลาเค็มกางมุ้งถึงถิ่น ของฝากขึ้นชื่อสดใหม่จากทะเลสิเกา (5) ลัดเลาะคลองสาขลา ชมบ่อน้ำพุร้อนซ่อนตัวกลางป่าชายเลนหนึ่งเดียวในไทย และ“บ่อน้ำพุร้อนกลางป่าชายเลน” หนึ่งในความมหัศจรรย์ของธรรมชาติ (6) ล่องเรือโทง ชมความสวยงามของภูเขาหินปูนเว้าอ่าวบุญคง (7) เดินรับลมชมพระอาทิตย์ตกเมื่อยามน้ำลดที่ “หาดเก็บตะวัน” (8) ทานอาหารพื้นบ้านปรุงสด ๆ จากวัตถุดิบลุ่มน้ำคลองสิเกา

¹¹ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ม.ป.). บ่อหินฟาร์มสเตย์ วิสาหกิจชุมชนเลี้ยงปลากระชังบ้านพรุจูด. [ออนไลน์]

<https://www.trtaward.com/best-homestay/bo-hin-farmstay-ban-pru-jood-trang/> [21 มีนาคม 2565] /

¹² องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน). (ม.ม.ป.). จากฝั่งคลองเมืองงสีเกา สู่มนต์สะกดแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล : ชุมชนบ่อหินฟาร์มสเตย์ จังหวัดตรัง . [ออนไลน์] <https://tis.dasta.or.th/dastatravel/baan-bohin-farmstay-trang/> [21 มีนาคม 2565]

4. วิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานเพื่อความยั่งยืน “ไร่ ณ ชายแดน” จังหวัดสระแก้ว¹³

“ไร่ ณ ชายแดน” อยู่ที่ตำบลทัพพร อําเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ของ “ลลิตา คำวิชัย” เป็นสวนเกษตรที่ลดการใช้สารเคมีเพื่อเข้าสู่

การทำเกษตรแบบธรรมชาติ 100 เปอร์เซ็นต์

โดยเน้นการปลูกพืชที่ใช้นํ้าน้อย ปลูกแบบผสมผสาน และยึดหลักการทำเกษตรแบบทฤษฎีใหม่ของในหลวงรัชกาลที่ 9 มาปรับใช้ จนเกิดการพัฒนามาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันเปิดเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตรผสมผสาน “ไร่ ณ ชายแดน” ซึ่งมีผู้คนเข้ามาศึกษาดูงาน กว่า 3,000 คนต่อปี และยังมีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพ และสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ต่อยอดจนเกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

สำหรับการจัดสรรพื้นที่ ใช้หลักเกษตรทฤษฎีใหม่คู่กับการทำเกษตรแบบไร่นาสวนผสม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ คือศูนย์การเรียนรู้ 1 ส่วน แปลงไม้ผล 2 ส่วน และปศุสัตว์ และเลี้ยงไส้เดือน 1 ส่วน และลดละเลิกการใช้สารเคมี ปรับเปลี่ยนมาทำเกษตรธรรมชาติ และผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เองในชุมชน

ผลผลิตทางการเกษตรหลักของ ไร่ ณ ชายแดน คือ มะม่วงแก้วขมิ้นผลสด และผลสุก และมีการนำมะม่วงแก้วขมิ้นมาแปรรูป เช่น มะม่วงอบแห้ง มะม่วงกวน มะม่วงหยี นอกจากนี้ ยังมีการเลี้ยงไส้เดือนเพื่อทำเป็นผลิตภัณฑ์ เช่น มูลไส้เดือนชนิดผง มูลไส้เดือนชนิดน้ำ เป็นต้น¹⁴

¹³ รักบ้านเกิด. (ม.ป.ป.). ลลิตา คำวิชัย เกษตรกรสาวรุ่นใหม่ไฟแรง อดีตสาวเบงค์ที่หวนคืนสู่บ้านเกิด และจุดเริ่มต้นของมะม่วงแก้วขมิ้น.

[ออนไลน์]. <https://www.rakbankerd.com/agriculture/rbk-view.php?id=205> [23 มีนาคม 2565] และ

ไร่ ณ ชายแดน - Home | Facebook

5. วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอวังน้ำเขียว ตำบลวังหมี อำเภอวังน้ำเขียว จังหวัด นครราชสีมา¹⁵

กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอวังน้ำเขียว จัดตั้งขึ้นโดยมีเป้าหมายเพื่อ “สร้างอำเภอวังน้ำเขียวให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืน” การรวมตัวของกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอวังน้ำเขียว เริ่มตั้งแต่เดือนกันยายน 2561 สนับสนุนโดยกรมส่งเสริมการเกษตร

สำหรับเส้นทางท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอวังน้ำเขียรรวม 5 ตำบล แบ่งออกเป็น 3 เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางไทยสามัคคี เส้นทางเขาแผงม้า และเส้นทางวังน้ำเขียว – อุทยานทรัพยากรท่องเที่ยวจะได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชนกับสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตรในอำเภอวังน้ำเขียวที่หลากหลายผ่านพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร ฟาร์มปศุสัตว์ แปลงสาธิตพืชผักและผลไม้แบบผสมผสานที่มีผลผลิตสลับสับเปลี่ยนออกมาในแต่ละฤดูกาล เช่น การเยี่ยมชมแปลงปลูกผลิตผักอินทรีย์ ผักเมืองหนาว ไม้ผลนานาพันธุ์ การผลิตและการแปรรูปเห็ดหอม แปรงกาแฟอาราบิก้าและกาแฟโรบัสต้า สวนหม่อน หรือ มัลเบอร์รี่ แปรงองุ่น อิ่มอร่อยไปกับผลผลิตการเกษตรต่าง ๆ ของชุมชน และสนุกกับการเก็บผักในแปลงผักอินทรีย์ กิจกรรม Cooking Class และทำอาหารพื้นบ้านสไตล์ Vegan¹⁶

¹⁵ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป.). วิสาหกิจชุมชนกลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตรอำเภอวังน้ำเขียว. [ออนไลน์].

<https://www.trtaward.com/best-agro-tourism/wang-nam-khiao-agritourism-nakorn-ratchasima/> [25 มีนาคม 2565]

๘.กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตลาดน้ำท่าคา¹⁷

ที่ตั้ง: ตำบลท่าคา อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสงคราม

กิจกรรมการท่องเที่ยว

- ชม ชิม ซื้บป สินค้าชุมชนตลาดน้ำท่าคา (ตลาดน้ำมีทุกวันเสาร์ อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์ และทุกวันขึ้นและแรม 2 ค่ำ 7 ค่ำ และ 12 ค่ำ)
- ลงเรือพายชมธรรมชาติริมฝั่งคลอง ไปตามเส้นทางเสด็จประพาสต้น ร.5 ณ บ้านก้านจั่น เป็นบ้านเรือนไทยเก่าแก่ (จงก่อนเข้าชมบ้านก้านจั่น)
- เยี่ยมชมกิจกรรมชุมชน ร่วมทำกิจกรรมตามฐานการเรียนรู้ต่าง ๆ ของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรตลาดน้ำท่าคา จากเรื่องราวของมะพร้าว ชมภูมิปัญญา การทำน้ำตาลมะพร้าว ได้แก่
 - การขึ้นเก็บน้ำตาลมะพร้าวจากต้น
 - การเคี้ยวน้ำตาลมะพร้าวแบบโบราณ
 - เติมความหวาน เรียนรู้การทำขนมโบราณจาก น้ำตาลมะพร้าวท่าคา
 - การจักสานก้านมะพร้าว ภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนท่าคา
 - การจักสานทางมะพร้าวสด นำมาสานเป็นหมวก ตะกร้า ฯลฯ
 - เรือตุ๊กตุ๊กจากกาบมะพร้าว

¹⁷ ที่มา: <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/attraction/97893>

7.สวนผู้ใหญ่มงคล¹⁸

ตำบล: บ้านแลง อำเภอ: เมืองระยอง จังหวัด: ระยอง

ภายในสวนบรรยากาศร่มรื่น มีการจัดเส้นทางเดินชมสวน และมีซุ้มสำหรับให้นักท่องเที่ยวได้นั่งพักผ่อน รับประทานผลไม้สดในสวน โดยเอกลักษณ์ที่สำคัญของสวนผู้ใหญ่มงคล คือ ต้นมังคุด 100 ปี จะมีขนาดลำต้นที่ใหญ่ สูง และมีลักษณะเป็นพุ่มสวยงาม

ลักษณะเด่นของมังคุด 100 ปี คือ จะมีเปลือกบาง หวานอร่อยกว่ามังคุดทั่วไป โดยลูกจะมีขนาดไม่ใหญ่มากนักและผิวพรรณจะไม่ฉ่ำวาวเนียนเท่าที่ควร แต่มีรสชาติอร่อย

สวนผู้ใหญ่มงคล “บ้านแลง” มีเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ 100 ไร่ แต่ที่จัดเป็นสวนท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 8 ไร่ ณ หมู่ที่ 3 (หมู่บ้านหนองพญา) ตำบลบ้านแลง อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ซึ่งถือได้ว่าเป็นสวนที่เก่าแก่ที่สุดสวนหนึ่ง ได้รับเป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ โดยมีต้นมังคุดขนาดใหญ่อายุ 100 ปี เป็นเครื่องยืนยัน ภายในสวนประกอบด้วยผลไม้สดนานาชนิด ซึ่งล้วนเป็นผลไม้ที่ขึ้นชื่อของจังหวัดระยองทั้งสิ้น เช่น เงาะ มังคุด ทุเรียน กระท้อน ลิ้นจี่ ลองกอง ลำไย สละ ฯลฯ มีความสด และปลอดภัยจากสารพิษ โดยมีการรับรอง GAP เป็นเครื่องยืนยัน

¹⁸ ที่มา <https://thailandtourismdirectory.go.th/th/attraction/4713>

8.ฟาร์มลุงแดง เมล่อน & ผักสลัด¹⁹

ฟาร์มลุงแดง เมล่อน & ผักสลัด ตั้งอยู่ในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี บนพื้นที่กว่า 8 ไร่ เป็นฟาร์มเกษตรอินทรีย์ และจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีการจำหน่ายเมล่อน และผักสลัด พร้อมด้วยคาเฟ่ ให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นศูนย์เรียนรู้เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร นักท่องเที่ยวสามารถเรียนรู้การปลูกเมล่อน ผักสลัด ในแบบฉบับของลุงแดง

ผลิตผลเกษตรอินทรีย์ที่ฟาร์มลุงแดง

- เมล่อน หลากสายพันธุ์ ปลูกสลับหมุนเวียนกันไป เช่น เมล่อนสีทอง เมล่อนไขทองคำ เมล่อนคิโมจิ (เมล่อนญี่ปุ่นแท้) เมล่อนกาเลีย เมล่อนคูนามิ (ได้เมล็ดพันธุ์นำเข้าจากญี่ปุ่น)
- ผักสลัด เช่น เบบี๋คอท เรดคอรัล ฟินเลย์
- มะเขือเทศ
- มัลเบอร์รี่

¹⁹ นก ปีกกล้า .(2019). เที่ยว ชิมเมล่อน สลัดผัก ชมโรงเรือน เรียนรู้เกษตรอินทรีย์ ที่ฟาร์มลุงแดง | ปทุมธานี 04/07/2019
<https://www.kidjapak.com/archives/13043...>, <https://www.facebook.com/FarmLungDang/photos/1310203269466019>
<https://www.facebook.com/FarmLungDang/> และ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินจังหวัดแพร่ (alro.go.th)

ผู้เรียบเรียง

นางอาทิตย์ยา พองพรหม

ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้ที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดิน

สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

เอกสารเผยแพร่ เลขที่ 645

26 กรกฎาคม 2565

https://alro.go.th/th/tech_trans

